

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 112 (1999)

Artikel: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun : Rapport per la perioda dals 1. da schaner 1998 enfin ils 31 da december 1998

Autor: Giger, Felix / Tomaschett, Carli / Secchi, Marga Annatina

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-236482>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 02.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Societad Retorumantscha

Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport per la perioda dals 1. da schaner 1998 enfin ils 31 da december 1998

1. Redacziun e publicaziun
 - 1.1. Redacziun
 - 1.1.1. Artitgels
 - 1.1.2. Problems
 - 1.2. Publicaziun
 - 1.3. Stab da redacziun
2. Infrastructura, lavurs internas
 - 2.1. Cartoteca maistra
 - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra
 - 2.1.2. Revisiun da la cartoteca maistra, renviaments
 - 2.1.3. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.2. Biblioteca
 - 2.2.1. Biblioteca electronica
 - 2.2.2. Liar cudeschs
 - 2.3. Documentaziun
 - 2.3.1. Tom da registers
 - 2.3.2. Register da las definiziuns tudestgas
 - 2.3.3. Indices dals toms 1-9
 - 2.3.4. Register da la flora rumantscha
 - 2.3.5. Tabellas foneticas da suffixs
 - 2.3.6. Fototeca
 - 2.4. Lavurs redacziunalas da controlla
 - 2.4.1. Controlla da citats
 - 2.4.2. Correcturas reciprocas dals manuscrits
 - 2.5. Autras lavurs internas
 - 2.5.1. Spediziun da fascichels ed Annalas
 - 2.5.2. Abunnents dal DRG
 - 2.6. Forzas auxiliaras
 - 2.7. Dicziunari ed EED
 - 2.7.1. Apparats, programs
 - 2.7.2. Stadi da la programmaziun da las bancas da datas
3. Lavurs externas
 - 3.1. Annalas 111 (1998)
 - 3.2. Romanica Raetica 13 e 14
 - 3.3. Cumissiun da nomenclatura
 - 3.4. Autras lavurs
4. Relaziuns publicas
 - 4.1. Visitas, infurmaziun
 - 4.2. Congress, colloquis, occurrenzas
 - 4.3. Assistenza ad examens
 - 4.4. Mediums
 - 4.5. Regals a l'Institut
 - 4.6. Referats, publicaziuns

1. Redacziun e publicaziun

1.1. Redacziun

1.1.1. Artitgels

stgatla 285 b	LARGIAR – LASCHAPASSAR	kb	185	(Vi.)
stgatla 288	LATA – LATITSCH	kb	234	(Se.)
stgatla 291	LAVURAIN – LECZIUNARI	kb	165	(Gi.)
stgatla 292	LED I – LEGENTA	kb	162	(To.)
stgatla 293 a	LEGER I – LEICK	kb	136	(Wi.)
stgatla 294	LEIV II – LEO	kb	165	(Gi.)
stgatla 295 a	LEONARD – LESTIADAD	kb	116	(Gi.)
	total	kb	1163	

1.1.2. Problems

Ils problems da redacziun, che nus avain preschentà l'onn passà en quest lieu, han chattà ina soluziun. Las mesiras da concentraziun e scursaniziun dals artitgels, elavuradas da la redacziun, èn vegnidas approbadas da la Commissiun filologica en ina discussiun consultativa ils 12 da settember a. c.

1.2. Publicaziun

L'onn current avain nus publictà 4 fascichels: il fascichel dubel 130/131 cun ils chavazzins *ir – ischiar* II, il fascichel 132 cun ils chavazzins *ischiar* III – *jüzzar* ed il 133 cun ils chavazzins *k – lactont*.

Ultra da quai avain nus tramess en stampa il tom da registers (mira alinea 2.3.1.).

Ils fascichels 132 e 133 èn vegnids formatads ed impaginads da nossa secretaria Alexa Pelican.

1.3. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha lavurà sco suonda: Felix Giger, chauredatur (100%), Carli Tomaschett, redatur (100%), Marga Annatina Secchi, redatura (80%), Kuno Widmer, redatur (100%).

Claudio Vincenz ha augmentà ses pensum da 50% sin 100% davent da l'emprim da schaner. Ils 6 da matg ha el absolvì cun success l'examen da doctorat a l'università da Friburg. Il titel da sia tesa sa cloma: *Die Dramen von Gion Theodor de Castelberg (1748–1818). Edition, Glossar, Untersuchungen*.

Ines Gartmann, documentalista (80%), ha dà sia demissiun per la fin zercladur. Ella ha lavurà tar il DRG davent da l'emprim da schaner 1991. En ses post è entrada cun l'emprim d'october dunna Ingrid Alexandre da Surcasti cun in pensum da 90%.

Nossa secretaria, Alexa Pelican, vegn, per raschuns famigliaras, a reducir ses pensum da lavur da 100% sin 20% cun l'emprim da schaner 1999. Ils 80%

che vegnan libers ha dunna Brida Arquisch da Lumbrein surprì davent da l'emprim da settember 1998.

2. *Infrastructura, lavurs internas*

2.1. *Cartoteca maistra*

2.1.1. *Excerpts per la cartoteca maistra*

Gion Giachen Furer ha excerptà il *Progress* 1881–1883 (5'877 cedels).

Per deponer quest ed auter material excerptà ils davos onns avain nus impundì il temp suandant: Carli Tomaschett 154 uras, Kuno Widmer 144 uras, Claudio Vincenz 90 uras, Alexa Pelican 80 uras e Felix Giger 40 uras.

2.1.2. *Revisiun da la cartoteca maistra, renviaments*

Las inconsequenzas en ils chavazzins *anti-*, *capo-*, *davo-*, *ex-*, *extra-* han Alexa Pelican e Kuno Widmer eliminà.

Il problem dals renviaments che mancan n'avain nus anc adina betg schlià. Nus vegnin ad engaschar l'onn che vegn in(a) student(a) che fetschia la controlla e las aschuntas necessarias a basa dal Voc. sursilv. RD. Ultra da quai repassa Alexa Pelican ils toms redigids 1–8 a la tschertga da variantas impurtantas che na figuran sco renviaments (fitg bleras en ils toms 1–6).

Il problem da las variantas da scripziun da las gruppas consonanticas *schgn/sgn-*, *schm-/sm-*, *schn-/sn-* spetga er anc adina sin la schliaziun.

2.1.3. *Register dals chavazzins e renviaments*

Noss excerpts han augmentà la banca da datas electronica «Chavazzins e renviaments» per 5'950 furmas, da 140'704 sin 146'654 endataziuns.

2.2. *Biblioteca*

2.2.1. *Biblioteca electronica*

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 1'246 titels, da 17'391 sin 18'637. L'endataziun ha mess a la glisch numerusas inconsequenzas en la registraziun dal material vegl. La documentalista Ingrid Alexandre fa successivamain las correcturas necessarias.

2.2.2. *Liar cudeschs*

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads onn per onn.

2.3. *Documentaziun*

2.3.1. *Tom da registers*

Pront per part già dapi bundant dus onns, ha quest tom pudì vegnir tramess a la stampa l'entschatta da december. El vegn a cumparair la fin da schaner 1999. El cuntegn il register da las scursanidas da litteratura amplifitgà cun las scursanidas da la litteratura applitgadas dapi 1972, il register da las scur-

sanidas generalas, las scursanidas dals lieus, da nov in register da las scursanidas dals cudeschs biblics citads en il DRG ed in register fonetic dals suffixs rumantschs ils pli frequents.

2.3.2. *Register da las definiziuns tudestgas*

Il material dals toms 1-9 è endatà. Dunna Mina Clavuot ha impundì 103 uras per la controlla e las correcturas dal material dals toms 1-7. Sias correcturas, fatgas sin palpìri, n'èn betg anc endatadas.

2.3.3. *Indices dals toms 1-9*

Alexa Pelican ha entschet cun l'endataziun dals registers «Etyma, Sache, Präfixe, Suffixe» dals toms 1-8. Ils indices numnads dals toms 1-2 e tut ils indices dal tom 9 èn gia registrads en las bancas da datas correspondentas.

2.3.4. *Register da la flora rumantscha*

Alexa Pelican ha endatà las furmas foneticas dals artitgels redigids (toms 1-9), controllà ils renviaments (che mancan per gronda part), stampà e deponì il material en la cartoteca maistra.

2.3.5. *Tabellas foneticas da suffixs*

Questas tabellas, preparadas dal chauredatur, vegnan publicgadas en il tom da registers (mira alinea 2.3.1).

2.3.6. *Fototeca*

Nus avain engaschè la fin da l'onn duas forzas auxiliaras per endatar las fotografias. Dunna Mina Clavuot e dunna Maria Luisa Camenisch han lavurà durant 280 uras e memocopià 2843 fotografias da la fototeca DRG e 1511 fotografias da la fototeca Meisser. Ultra da quai han ellas fatg urden cun las fotografias da la fototeca Meisser avant ch'entschaiver cun la copiatura. Il material memocopià nun è betg anc integrà en la fototeca.

2.4. *Lavurs redacziunalas da controlla*

2.4.1. *Controlla da citats*

Alexa Pelican ha controllà ils ms. 282 *laina - lampa* III (Vi.) (35 uras), 284 *lantagel I - largüra* (Se.) (32 uras), 286 *laschar* (To.) (37 uras) e 289 *lattiu - lavarcic* (Wi.) (25 uras).

2.4.2. *Correcturas reciprocas dals manuscrits*

Per la correctura reciproca dals ms. ha Carli Tomaschett impundì 275 uras, Claudio Vincenz 240 uras, Marga Annatina Secchi 216 uras, Kuno Widmer 162 uras e Felix Giger 80 uras.

2.5. Autras lavurs internas

2.5.1. Spediziun da fascichels ed Annalas

La spediziun dals fascichels 130/131, 132 e 133 e da las Annalas 111 (1998) e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas secretarias.

2.5.2. Abunents dal DRG

Numer da l'ultim fasc.	Fascichels pajads			Fascichels gratuits			Total exemplars	Abunents toms liads
	interiur	exteriur	total	stgomi	gratuit	total		
133	396	142	538	12	34	46	584	15

2.6. Forzas auxiliaras

Gion Giachen Furer, Roveredo, ha excerptà en il valzen da 326 uras il *Progress* 1881–1883, en tut 5877 cedels.

Dunna Mina Clavuot ha lavorà ils mais schaner fin zercladur 103 uras per la controlla e las correcturas dal register da las definiziuns tudestgas dals toms 1–7 (mira alinea 2.3.2.) ed ils mais november e december 200 uras per endatar la fototeca (mira alinea 2.3.6.).

Dunna Maria Luisa Camenisch ha lavorà ils mais november e december 80 uras per endatar la fototeca (mira alinea 2.3.6.).

2.7. Dicziunari ed EED

2.7.1. Apparats, programs

Nus avain cumprà quest onn in PowerMac 7100/66 per la stanza dals students, 1 monitor en color per Carli Tomaschett e 5 ZipDrives (giradiskettas) per ils redactors (3 tocs vegnan furnids il schaner 99).

Per savair metter a disposiziun il material dal DRG sin CDs avain nus cumprà 2 programs necessaris per quai: 1 Acrobat-Reader per text ed 1 FileMakerPro 4.0 Developer per las bancas da datas.

2.7.2. Stadi da la programmaziun da las bancas da datas

Datotecas	Program.	Datas	Datas	Datas
	31.12.98	31.12.96	31.12.97	31.12.98
1. Cartoteca maistra				
1.1. Chavazzins e renviaments	terminà	137450	140704	146654
1.2. Excerpts	terminà	6785	10717	27657
2. Biblioteca				
2.1. Register auturs	terminà	962	14355	15559
2.2. Register scursanidasda litteratura	terminà	2961	2961	3078
2.3. Register dals manuscrits				

<i>Datotecas</i>	<i>Program.</i> <i>31.12.98</i>	<i>Datas</i> <i>31.12.96</i>	<i>Datas</i> <i>31.12.97</i>	<i>Datas</i> <i>31.12.98</i>
3. Register da materias				
4. Fototeca				
4.1. Derichweiler	terminà		12	12
4.2. Meisser	terminà			
4.3. DRG	terminà		1373	1373
4.4. Chasa purila	terminà			
4.5. Autras	terminà			
5. Adressas (abunents, correspondents etc.)	terminà	2116	2230	2581
6. Indices toms 1-9				
6.1. Etimons	terminà	1244	1244	1244
6.2. Materias	terminà	2431	2433	2433
6.3. Fonetica	terminà		919	919
6.4. Morfologia	terminà	539	598	598
6.5. Sintaxa	terminà	1082	1271	1271
6.6. Formaziun dals plects	terminà	311	348	348
6.7. Prefixs	terminà		472	472
6.8. Suffixs	terminà		1683	1683
6.9. Lexicologia	terminà	340	1046	1046
6.10. Caracteristica	terminà		687	687
6.11. Illustraziuns				
6.12. Definiziuns tudestgas	terminà		83209	83209
7. Scursanidas				
7.1. Scursanidas generalas	terminà		646	651
7.2. Scursanidas lieus	terminà		148	148
7.3. Scursanidas problematicas	terminà		103	108
7.4. Scursanidas e survista biblas	terminà		81	81
7.5. Survista periodicas annadas	terminà		1427	1427
7.6. Cronologia vocabularis rum. (masca)	terminà		0	0
7.7. Register translaziuns	terminà		101	101
7.8. Register carnets OSL	terminà		207	207
7.9. Tabellas da suffixs	terminà			148
7.10. Alfabet grec (masca)	terminà			0
7.11. Segns fonetics (mascas)	terminà			0
8. Flora rumantscha	terminà			862
9. Questiunari fundamental				

3. *Lavurs externas*

3.1. *Annalas 111 (1998)*

Alexa Pelican e Brida Arquisch han copià ed impaginà il manuscrit da 263 paginas da las Annalas 111 (1998) en il spazi da 146 uras.

3.2. *Romanica Raetica 13 e 14*

Il december da quest onn curt avant Nadal èn ils dus cudeschs da dr. Alfons Maissen finalmain cumparids. Nossas secretarias han impundì ca. 110 uras per terminar il layout e ca. 35 uras per la gestiun da la vendita (adressas, quintes, pachetadi, spediziun).

3.3. *Cumissiun da nomenclatura*

Carli Tomaschett è stà occupà sco commember da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun durant 14 uras cun lavurs da controlla vi da gli-stas da nums locals per las regiuns Surselva e Grischun central e Kuno Widmer durant 20 uras cun la nomenclatura ladina.

3.4. *Autras lavurs*

Ines Gartmann ha impundì ina part da ses temp da lavur per rediger la bibliografia rumantscha per las Annalas 111 (1998).

Carli Tomaschett ha surprì il pensum da cusseglader en il project ONOMA 01, instradà da prof. dr. A. Kristol per l'exposiziun naziunala 2001.

4. *Relaziuns publicas*

4.1. *Visitats, infurmaziun*

Dals 27 enfin ils 30 da schaner ha la studenta Galina Schurbà, da Moscau, fatg retschertgas per sia lavur en nossa biblioteca.

Sco finiziun da la prelecziun davart il DRG a l'universitad da Turitg ha Carli Tomaschett preschentà ils 26 da zercladur l'Institut dal DRG a quater student(a)s da romanistica.

Dals 6 als 10 da fanadur ha Mário Eduardo Viaro, doctorand da Sao Paulo (Brasilia), rimnà material per sias retschertgas diacronicas sur da verbs dal tip *dir aint*, *dir oura*, *dir giò*, *dir sü*.

Ils 7 da fanadur ha Peider Andri Parli (ANR) visità l'Institut dal DRG e scrit in artigel en La Quotidiana 1998, 136.

Ils 27 da fanadur ha sgr. Urs Frei, collaboratur liber da la Televisiun svizra, passentà in mez di en noss institut, ensemen cun sgr. Conrad e sgr. Schatzmann, per filmar differents texts e differents fotografias or da noss material per il film da la retscha «Spuren der Zeit» cun il titel «Schweizer Hanf – Vom Wunderkraut zur Teufelsdroge». Il film è vegnì emess da la Televisiun svizra glindesdi saira, ils 26 d'october 1998.

L'emprim da settember ha prof. dr. Ricarda Liver da l'universitad da Berna visità il DRG cun ina studenta e dus students.

Ils 17 da settember ans han visità sgr. Flurin Caviezel, l'incumbensà chantunal per dumondas da cultura e medias, e sgr. Arno Berther, il referendari chantunal per dumondas da lingua.

Infurmaziuns a bucca ed en scrit avain nus dà a ca. 63 persunas u instituziuns ed impundì per quai ca. 250 uras (Kuno Widmer sulet passa 112 uras).

4.2. *Congress, colloquis, occurrenz*

L'emprim ed ils 2 d'october han ils redactors fatg part da l'Atelier '98, organisà da la ASSM a Lucerna (Hotel Union) per tractar ils problems actuals dals quatter vocabularis naziunals. Il charedactor ha preschentà la situaziun actuala da noss Institut, dilucidà la necessitad da scursanir noss artitgels e referì davart il tema «DRG und EDV, Zustand und Perspektiven». Carli Tomasschett ha discurrì da las strategias che la redacziun ha sviluppà per concentrar e scursanir ils artitgels. Il tema da Kuno Widmer ha sa clamà «Probleme der offenen Kartei: was exzerpieren, was redigieren?» Claudio Vincenz ha discurrì davart «Les expériences d'un rédacteur néophyte». Marga Annatina Secchi ha mess ensemmen ina documentaziun e fatg ponderaziuns davart las relaziuns dal DRG cun la publicitad per mauns dal charedactor.

Ils 3 da november avain nus fatg in curta visita a la firma Digitalis a Cuira, la firma che producescha ils films da text per la stampa da noss fascichels.

Ils 21 da november ha l'entira equipa dal DRG frequentà il simposi etnologic a Balzers cun il tema «Zwischen Markt und Elfenbeinturm. Volkskunde heute».

4.3. *Assistenza ad examens*

Marga Annatina Secchi è era quest onn stada experta als examens finals da franzos e talian al Seminari da magisters ed a quels da rumantsch a la scola da dunnas. Quests examens han gì lieu ils 22 ed ils 24 da zercladur.

4.4. *Mediums*

Claudio Vincenz ha preschentà ils fascichels 130/131 e 133 (ensemmen cun Kuno Widmer) en La Quotidiana 1998, 78 e 214.

Ils 10 da november havain nus discutà cun Rest Martin Cabalzar, chef da La Quotidiana, davart nossas pussaivladads da sustegnair la gasetta rumantscha dal di. La redacziun dal DRG è sa declerada pronta da scriver l'onn 1999 mintga venderdi ina pitschna contribuziun per La Quotidiana davart temas linguistics e culturhistorics sut la rubrica «Or dal dicziunari».

4.5. *Regals a l'Institut*

La redacziun dal «Idiotikon», Turitg, ans ha regalà a chascun da sia visita al DRG dals 28 d'october il «Register zu Band I–XI» ed il «Quellen- und Abkürzungsverzeichnis».

Prof. dr. Georges Darms ans ha regalà il «Handexemplar» da sia dissertaziun «Schwäher und Schwager, Hahn und Huhn. Die VRDDHI-Ableitung im Germanischen.» Kitzinger, München 1978.

Ulteriurs regals da cudeschs havain nus retschavì da las persunas suandantas: Da sgr. Heinz von Arx «Alois Carigiet» (1992), da dna. Eugenia Cadruvi l'ultima ovra litterara da ses um Donat Cadruvi «Per exempel Daniel Ritter», da sgr. Gion Crist Demarmels «Ragurdanzas» (1998), da dna. Elisabeth Maranta il «Dizionèr talian-fascian-talian» (1998), da sgr. Marc Antoni Nay «Siedlungsinventar S-chanf» (1998), da la redacziun dal Werdenberger Jahrbuch l'ediziun 1999.

Sur Felici Maissen ans ha purtà ils separats da ses artitgels «Crappa misteriosa sper la senda en la praula, detga e legenda» (Cal. Rom. 1999) e «Schaffhauser Studenten an der Universität Tübingen» (Schaffhauser Beiträge zur Geschichte 1998).

Mário Eduardo Viaro (Sao Paulo) ans ha tramess in artitgel scientific: «Formas analógicas na conjugação verbal do retoromânico».

Dr. Constant Wieser ha regalà a l'Institut sia collecziun da numms locals da la vischnanca da Zuoz cun la speranza ch'in student u ina studenta vegnia a surprendre quest material, manar a fin la lavur e far ina publicaziun.

4.6. Referats, publicaziuns

Carli Tomaschett

– *Das Dicziunari Rumantsch Grischun – eines der vier nationalen Wörterbücher – aus sprachlicher und kulturgeschichtlicher Sicht.* Prelecziun a l'universitad da Turitg il semester da stad 1998.

Claudio Vincenz

- *In grond poet – e (mo) in translatur remarcabel? Ovras da G. H. Muoth. Poesias 2 cun Commentari.* Recensiu en La Quotidiana 1998, 249.
- *DRG: Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun (Chur).* Curta preschentaziun da l'ovra en: *BABYLONIA, Zeitschrift für Sprachunterricht und Sprachenlernen.* 1998, 3, 16–18.

Cuira, ils 31 da december 1998

Institut dal DRG
*Felix Giger, Carli Tomaschett,
Marga Annatina Secchi,
Kuno Widmer, Claudio Vincenz,
Ines Gartmann, Alexa Pelican,
Ingrid Alexandre, Brida Arquisch*

